

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 10/06-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Jána Lubyho o sťažnosti A. V., bytom K., zastúpeného advokátom Mgr. R. H., so sídlom K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cb 431/97 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cb 431/97 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e** , aby vo veci sp. zn. 34 Cb 431/97 konal bez zbytočných prietahov.

3. A. V. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. A. V. priznáva úhradu trov konania 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta Mgr. R. H., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. decembra 2005 doručená sťažnosť A. V., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. R. H., so sídlom K., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cb 431/97.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako súkromný podnikateľ podal 31. januára 1997 na okresnom súde žalobu o zaplatenie 25 865 Sk s návrhom na vydanie platobného rozkazu. Okresný súd vydal 13. februára 1997 platobný rozkaz. Z dôvodu podania odporu žalovaným 17. marca 1997 (sťažovateľ nesprávne uvádza 17. september 1997; pozn.) bol platobný rozkaz zrušený a okresný súd pokračoval v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cb 431/97. Do vyhlásenia rozsudku sa v tomto konaní uskutočnilo šesť pojednávaní, pričom sťažovateľ namieta uplynutie lehoty desiatich mesiacov medzi v poradí piatym pojednávaním (uskutočnilo sa 17. januára 2000) a šiestym pojednávaním (uskutočnilo sa 16. októbra 2000), na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

Sťažovateľ namieta, že po zrušení rozsudku okresného súdu vo výroku vo veci samej v podstatnej časti, vo výroku o trovách konania v celom rozsahu a po vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie uznesením odvolacieho súdu z 18. októbra 2001 okresný súd uskutočnil naposledy pojednávanie vo veci 14. decembra 2001 a posledný úkon urobil 7. januára 2002, keď vyzval žalovaného na vyjadrenie k podaniu žalobcu. Odvtedy je okresný súd nečinný. Sťažovateľ urgoval 27. januára 2003 nariadenie pojednávania

a 14. októbra 2005 podal sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú predseda okresného súdu uznal za dôvodnú.

V sťažnosti sťažovateľ uvádza, že „v dôsledku dlhodobej nečinnosti odporcu v označenom konaní nebola právna neistota sťažovateľa v predmetnej veci odstránená. Sťažovateľ je preto vystavený dlhodobému stavu právnej neistoty, ktorý negatívne zasahuje do jeho práv. Uvedený stav zároveň vyvoláva u sťažovateľa pocit rezignácie k poskytnutiu súdnej ochrany “.

Podľa názoru sťažovateľa dochádza nečinnosťou okresného súdu k porušovaniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti prijal nasledovný nález:

„Základné právo sťažovateľa na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v čl. 48 ods. 2) Ústavy SR bolo postupom odporcu v konaní vedenom u neho pod sp. zn. 34 Cb 431/97 porušené.

Odporcovi sa prikazuje, aby v právnej veci sťažovateľa vedenej u neho pod sp. zn. 34 Cb 431/1997 konal bez zbytočných prietahov.

Odporca je povinný zaplatiť sťažovateľovi primerané zadostučinenie vo výške 50. 000,- Sk do 2 mesiacov od právoplatnosti tohoto nálezu.

Odporca je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 5. 300,- Sk za dva úkony právnej pomoci a 2x režijný paušál na účet jeho právneho zástupcu, do 3 dní od právoplatnosti nálezu. “.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní 10. januára 2006 prijal uznesením č. k. II. ÚS 10/06-8 na ďalšie konanie. V nadväznosti na to vyzval sťažovateľa a okresný súd, aby oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a okresný súd aj na vyjadrenie k sťažnosti.

Sťažovateľ aj okresný súd oznámili, že netrvajú na konaní ústneho pojednávania.

Z vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti vyplýva:

„Dňa 31. 1. 1997 podal sťažovateľ A. V., podnikajúci pod obchodným menom T. ako žalobca na Okresnom súde Košice II žalobu s návrhom na vydanie platobného rozkazu proti žalovanému J. V. o zaplatenie sumy 25.865,- Sk s príslušenstvom. Žaloba bola zapísaná pod sp. zn. 1 Rob 227/97.

Dňa 13. 2. 1997 súd vydal platobný rozkaz č. k. 1 Rob 227/97-18, proti ktorému podal žalovaný odpor.

Dňa 9. 4. 1997 bola vec prevedená do registra Cb a bola zapísaná pod sp. zn. 34 Cb 431/97.

Dňa 5. 8. 1998 bolo vo veci nariadené pojednávanie na deň 26. 10. 1998, ktoré bolo odročené pre neprítomnosť žalobcu a jeho právnej zástupkyne na deň 25. 1. 1999. Ďalšie pojednávania sa uskutočnili dňa 19. 4. 1999, 20. 9. 1999, 17. 1. 2000 a 16. 10. 2000.

Rozsudkom zo dňa 16. 10. 2000 č. k. 34 Cb 431/97-48 súd zamietol žalobu o zaplatenie 22.111,80 Sk a zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 3.753,73 Sk.

Dňa 13. 12. 2000 podal žalobca proti rozsudku odvolanie. Krajský súd v Košiciach uznesením z 18. 10. 2001 č. k. 4 Cb 96/01-59 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania a v zrušenom rozsahu vrátil vec na ďalšie konanie.

Dňa 5. 11. 2001 bolo nariadené pojednávanie na deň 14. 12. 2001, ktoré bolo odročené za účelom predloženia vyčíslenia škody zo strany žalobcu, resp. jeho právnej zástupkyne. Písomné podanie žalobcu bolo súdu doručené 27. 12. 2001, dňa 7. 1. 2002 bolo doručené na vyjadrenie právneho zástupcovi žalovaného, ktorý predložil vyjadrenie 21. 2. 2002.

Dňa 30. 11. 2005 bolo nariadené pojednávanie na deň 14. 2. 2006, kedy súd rozsudkom zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 21.328,- Sk s príslušenstvom.

Právny zástupca žalobcu podal dňa 14. 10. 2005 predsedovi Okresného súdu Košice II sťažnosť na prieťahy v konaní. V odpovedi zo dňa 14. 11. 2005 pod číslom Spr. 23172/05 predseda súdu považuje sťažnosť za dôvodnú. Poukazuje na to, že po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa a po predložení návrhov na doplnenie dokazovania bola vec dňa 28. 1. 2003 pridelená do súdneho oddelenia sudcu JUDr. L. H.. Dôvodom nekonania vo veci sú sčasti objektívne okolnosti, vyplývajúce z nadmernej zaťaženia tunajšieho súdu vo všetkých súdnych agendách, vrátane obchodnej sporovej agendy. V súdnom oddelení sudcu, ktorému

*je vec pridelená je viac ako 600 nevybavených vecí, z toho viac ako 500 je nerozhodnutých.
(...)*

Pre posúdenie konania súdu si dovoľujeme upozorniť na skutočnosť, že vzhľadom na zmeny rozvrhu práce Okresného súdu Košice II vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, konali štyria rôzni sudcovia. Príčiny vzniku prietahov sú objektívnej povahy, ide najmä o vysoký počet nevybavených a nerozhodnutých vecí v súdnych oddeleniach sudcov, ktorí vo veci konali. Sudca, ktorý vec v súčasnosti prejednáva opakovane upozornil predsedu súdu podľa § 30 ods. 4 zákona číslo 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov na neprimeraný počet pridelených vecí, ktoré nemôže vybaviť bez zbytočných prietahov. Riešenie tohto problému však nie je v možnostiach predsedu okresného súdu.

Poukazujeme tiež na to, že dňa 14. 2. 2006 súd vo veci rozhodol, čím došlo k naplneniu práva účastníka na súdnu ochranu a odstráneniu jeho právnej neistoty. “

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 34 Cb 431/97 ústavný súd zistil v zásade rovnaké skutočnosti. Na doplnenie niektorých úkonov okresného súdu ústavný súd zo spisu uvádza, že po doručení odporu proti platobnému rozkazu 17. marca 1997 okresný súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k odporu 17. novembra 1997 a ďalší úkon urobil 5. augusta 1998, keď nariadil pojednávanie na 26. október 1998. Okrem tohto pojednávania, ktoré bolo odročené pre neprítomnosť sťažovateľa a jeho právnej zástupkyne, okresný súd odročil z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a jeho zástupkyne aj pojednávanie konané 17. januára 2000, na obidve pojednávania pritom boli riadne predvolaní a svoju neúčasť neospravedlnili. Ďalší termín pojednávania okresný súd určil na 15. máj 2000, toto pojednávanie však 3. mája 2000 odročil na neurčito. Dňa 15. augusta 2000 okresný súd nariadil pojednávanie na 16. október 2000, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom tento účel možno zásadne dosiahnuť až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednáwanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred okresným súdom ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v konaní sp. zn. 34 Cb 431/97 sa rozhoduje o nároku na zaplatenie peňažnej čiastky z titulu nedodržania záväzku zo zmluvy o dielo. Takéto súdne spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by signalizovali skutkovú zložitosť veci.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľa ako účastníka konania. Ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že neospravedlnená neúčasť sťažovateľa bola dvakrát dôvodom odročenia pojednávania (26. októbra 1998 a 17. januára 2000). Táto skutočnosť však nespôsobila namietanú neprimeranú dĺžku konania. Ústavný súd v zásade zhodnotil správanie sťažovateľa ako aktívne a súčinnosť; podanie odvolania proti rozsudku sťažovateľom neprispelo k celkovej neprimeranej dĺžke

konania. Priet'ahy v konaní, ktoré sú dôsledkom uplatnenia procesných práv účastníkov konania, nemajú povahu zbytočných priet'ahov (napr. II. ÚS 41/97, I. ÚS 51/01).

3. Pri hodnotení namietaného konania podľa tretieho kritéria ústavný súd zistil v postupe okresného súdu viaceré obdobia nečinnosti, a to obdobie od 17. marca 1997, keď bol okresnému súdu doručený odpor žalovaného, do 17. novembra 1997, keď okresný súd vyzval s'ťažovateľa na vyjadrenie k odporu (osem mesiacov), a následne obdobie od tohto úkonu do 5. augusta 1998, keď okresný súd nariadil vo veci prvé pojednávanie, t. j. ďalších deväť mesiacov. Uvedené obdobia nečinnosti samostatne vzhľadom na ich dĺžku nie sú také významné, aby znamenali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak ústavný súd už vyslovil, že aj kratšie obdobia nečinnosti všeobecného súdu v konaní, ak vo svojom súhrne ovplyvnia celkovú dĺžku konania a sú príčinou neprimeranej doby prerokovania veci, majú povahu zbytočných priet'ahov a porušujú základné právo účastníka konania zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy (III. ÚS 22/03).

Najvýraznejšie priet'ahy v konaní okresného súdu ústavný súd zistil v období po zrušení prvostupňového rozsudku vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania a vrátení veci v zrušenom rozsahu na ďalšie konanie odvolacím súdom, keď okresný súd potreboval viac ako 3 roky a 10 mesiacov na to, aby po vyzvaní odporcu na vyjadrenie k s'ťažovateľom vyčíslenej škode (odporca na výzvu okresného súdu zo 7. januára 2002 doručil vyjadrenie 21. februára 2002) bez vykonávania iných úkonov nariadil pojednávanie, na ktorom 14. februára 2006 o veci rozsudkom rozhodol. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že okresný súd nariadil pojednávanie na 30. november 2005 až po podaní s'ťažnosti na priet'ahy v konaní okresnému súdu 14. októbra 2005.

K argumentom predsedu okresného súdu o nadmernej zaťažnosti súdu, ako aj vo veci konajúcich sudcov ústavný súd uvádza, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (III. ÚS 14/00). Opakované upozornovanie sudcu podľa § 30 ods. 4 zákona číslo 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších

predpisov na neprimeraný počet pridelených vecí, ktoré nemôže vybaviť bez zbytočných priet'ahov, ako to uvádza predseda okresného súdu v písomnom vyjadrení k s'ťažnosti, nemá povahu okolnosti, ktorú ústavný súd zohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných priet'ahov (II. ÚS 120/02).

Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu (spolu viac ako päť rokov) mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania a nesvedčia o tom, že by okresný súd organizoval svoj procesný postup tak, aby čo najskôr o veci rozhodol (§ 100 ods. 1 OSP). Ústavný súd preto v súlade so svojou stabilnou judikatúrou (napr. I. ÚS 15/02, III. ÚS 56/02, III. ÚS 145/02), podľa ktorej nečinnosť súdu, ktorá je príčinou neprimeranej lehoty prerokovávanía konkrétnej veci, je porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posúdil nečinnosť okresného súdu v uvedených obdobiach ako zbytočné priet'ahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a dospel k záveru, že označené právo s'ťažovateľa bolo porušené.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na to, že vec nie je právoplatne skončená, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

S'ťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie 50 000 Sk s odôvodnením, že v dôsledku dlhodobej nečinnosti okresného súdu v označenom konaní je

vystavený stavu právnej neistoty, ktorý negatívne zasahuje do jeho práv a vyvoláva zároveň u neho pocit rezignácie k poskytnutiu súdnej ochrany.

Vzhľadom na okolnosti prípadu, doterajšiu dĺžku konania, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, ako aj s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažnosť na priet'ahy podaná predsedovi okresného súdu sa ukázala ako účinný prostriedok ochrany, a charakter sporu ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 25 000 Sk zodpovedá primeranému finančnému zadosťučeniu za ujmu, ktorú utrpel, a preto finančné zadosťučinenie priznal v tejto sume.

Pri určení finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom Mgr. R. H. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (vypočítanou zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2004 vo výške 15 008 Sk, t. j. 2-krát 2 501 Sk a 2-krát 150 Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2005).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. apríla 2006